رووبەری داهێنان و زنجیرە پرس و ڕایەك!

سازدانی دیمانە: هێمن مەلازادە

پ١/ بۆ دەیەیەك دەچێت جۆرێك لە خەمساردی لە چاپەمەنی كوردی هەیە بەرانبەر بە شتە مێژوییەكان، ئەو خەمساردییە گەیشتووەتە ئاستێك كە بۆ نموونە هێشتاش زۆر بە كەمی ئەو كتێبانە وەردەگێڕدرێن و چاپ دەكرێن كە پەیوەستە بە مێژووی دوور و نزیكی ئێمەی كوردەوە، ئایا بە ڕاستی مەسەلەكە ئەوەیە كە ئێمە سەرچاوەگەلێكی باشی نووسرا و وەرگێردراومان هەیە بە كوردی یانیش لەبەرئەوەیە كە جۆرێك لە خەمساردیی لەو مەسەلەیەدا دروست بووە؟

وەڵام: ئێمە بەدڵنیاییەوە سەرچاوەگەلێكی باشی نووسراو و وەرگێردراومان نییە.. دیارە زۆر شت لەسەر كوردستان و كورد نووسراون، چەندن ئەوەیان كەس نازانێت، چونكە ئێمە هەر لە وەرگێڕاندا كوڵ و خەمسارد نیین! بەڵكو كێشەی ئاماریشمان زۆرە و تەنانەت ناوی ئەو نووسینە وەرنەگێردراوانە و نووسەرەكانیشیانمان بەتەواوەتی لانییە! خەمساردی تەنها لە وەرگێڕانی ئەو تێكستە مێژووییانەدا نییە، بەڵكو ئێمە لە ئەلفەوە تاكو یێ كێشەی زۆرمان هەیە!.. ڕووداوێكی گەورە و گرانی وەكو ئەنفال، تەنانەت نەشخراوەتە بەرنامەی خوێندنەوە بەتەواوەتی، ئیدی چۆن و بەچ بەرنامەیەك ئەو تێكستە مێژووییانە وەربگێڕدرێن!..

لە رووسیای پێش بەڵشەڤیكەكان و لە سەردەمی سزاردا، زمانی رووسی تاڕادەیەك گرنگییەكی ئەوتۆی نەبوو، بەڵام چونكە بەڵشەڤیكەكان بەرنامەی بەڕێوەبردنیان هەبوو، هاتن هەرچی ئەدەب و كتێبی گرنگی جیهان هەیە وەریانگێڕایە سەر زمانی رووسی و زمانی رووسییان كردە زمانی، ئەدەب، زانست و هونەر!.. حەمە رەزاشای ئێران خزمەتێكی گەلێك گەورەی نەتەوەی فارسی كرد، كە لەشكرێك وەرگێڕی دروستكرد! بەڕادەیەك كتێبخانەی فارسی لە ناوچەكەدا دەوڵەمەندترینە و تەنانەت لەهی عەرەبیش دەوڵەمەندترە!..

ئەو دوو نموونەیەم بۆ ئەوە هێنایەوە كە بڵێم، ئەو تێكستانە بە یەك كەس و دوو كەس وەرناگێڕدرێن، هەوڵ هەبووە، بەڵام تاكەكەسی بوون و نەچوونەتە چوارچێوەی دامەزراوەییەوە، دەبێت ئەم كارە سیستمێك پێی هەڵبستێت و پلان و بودجەی پێویستی بۆ هەبێت.. هەربۆیە زۆرجار وەزارەتی رۆشنبیریی هەرێم كەوتۆتە بەر نیشانەی پرسیاری من و زۆری تریش و من بەڕاستی نازانم ئەو وەزارەتە بەتەواوەتی چیدەكات و كاری چییە!..

پ٢/ ئەو سەرچاوانەی كە وەردەگێردرێن زۆربەی ئەو گەڕیدانە نووسیویانە كە هاتوون سەردانی كوردستانیان كردووە، ئەوانەش هێندەی لە رووی سۆزدارییەوە پەیوەستن بە مەسەلەی كوردەوە كە غەدرێكی گەورەیان لێكراوە و دابەش كراوە، زۆركەمتر لایەنە خراپەكانی كەلتووری ئێمە باس دەكەن و دەردەخەن، با پرسیارێكی جەوهەریی بكەین، ئایا ئەمە تا چەند قازانجی بە كولتووری كوردی گەیاندووە؟

وەڵام: مێژوو، رابردووی نەتەوە یان كۆمەڵێك كەس یاخود دامەزراوێكە، ئەو مێژووەش هەمەلایەنەیە، باش و خراپ! ژیانی نەتەوەیەكیش نابێت لە هەموو ئان و زەمانێك وەك كاتژمێر بەڕێوەبڕۆیشتبێت! تەنانەت من باوەڕم بەوەش نییە كە بە بەریتانیا دەڵێن ئەو شارستانییەیە كە هەرگیز خۆری لێ ئاوا نەبووە!.. چونكە ژیانی نەتەوەكان وەك ژیانی تاكەكەسێك وایە، بریتییە لە هەوراز و نشێو، سەركەوتن و ژێركەوتن، نەخۆشی، شانازی و ملكەچی و زۆریتر..

مێژووی ئێمە، تا رووبەكی گەشی شارستانیی تێدادەبینیت، هەزار و یەك تێشكان و ناپاكی و براكوژی و كاری خراپی تری تیادەبینیت، ئەمە هەر تەنها لەم دەیەیانەی كۆتاییدا وانەبووە، بەڵكو تازۆرتر قووڵببیتەوە و بكەویتە ناو میرنشین و دەوڵەتۆكە و هۆزەكانی مادەوە بەرەو خراپتر و داڕانی زۆرتر و پەرپەرتیی زۆرتر دەچێت..

كەم كەس هەیە بە راستگۆییەوە باسی دۆزی كورد و كێشەكانی كردبێت، ئەوەی دوژمنمان بووبێت، بە خراپە باسی كردووین و ئەگەر شتێكی باشیشمان هەبووبێت، لێیی سەندووینەتەوە، ئەوەشی دۆستمان بووبێت چاوپۆشی لە زۆرشتی خراپمانكردووە و بەچاوی سۆزەوە باسی كردووین.. خۆیشمان تاوەكو ئێستا نەمانتوانیوە راستگۆیانە لە خودی خۆمان و رابردووی خۆمان بتۆژینەوە!.

هەتا ئێستا جەژنی نەورۆز مشتومڕی زۆر لەسەرە! چۆن بتوانیین بەشێوەیەکی زانستییانە بیسەلمێنین کە ئەو کەلێندەرەی کە مێژووەکەی براوەتەوە بۆ ساڵی ٧٠٠ی پ ز، بنەمایەکی مێژوویی هەیە؟ هەروەها ئەو ٢١ تیشکەی خۆرەکەی نێو ئاڵای کوردستان لە رووی مێژوویی و فەرهەنگییەوە لە کوێوە سەرچاوەی گرتووە؟

مێژووی ئێمە، ئایا بەهۆی خۆمانەوە بێت یان دەستی دەرەکی، کۆمەڵێك درۆی گەورەی تێکەوتووە، دەبێت ئێمە باشتر خۆمان بناسین، ئەگەرنا، نەتەوە بوونمان دەکەوێتە ژێر پرسیارەوە، هەر ئەوەشە کە تاوەکو ئێستا ئێمە نەبووینەتە خاوەنی دەوڵەتی نەتەوەیی خۆمان!.

پ٣/ بۆچی ئێمە بۆ مێژووی خۆمان هەمیشە شایەدی بۆ ئەو کەسانە دەدەین کە مێژووی ئێمەیان نووسوەتەوە، ئایا ئەگەر ئێمە خۆمان واتە کەسانی وەك جەنابتان و چەندانی دیکە لە جیاتی مێژوونووسە گەورەکانی یەکێتی سۆڤییەتی پێشوو، مێژووی خۆمان بنووسیبایەوە، هەمان ئەو گرنگییەمان پێدەدا یان نا؟

وەڵام: هەڵبەت ئەگەر خۆمان بەشێوەیەکی زانستییانە و دوور لە هەر روویەکی سۆز و سۆزداری مێژووی خۆمان بنووسینەوە، دیارە زۆرباشتر دەبێت. من ناڵێم نووسینی سۆزداریم نییە بۆ کوردستان و کورد، هەڵبەت نووسینە سەرەتاییەکانم هەندێکیان ئەو مۆرکەیان پێوەدیارە، بەڵام هەڵەیەکی گەورەیە! نووسینی مێژوویی و شیعری دڵداری و خەیاڵەکانی زۆر جیاوازن، ئەدەبی نووسینی ئێمە بەگشتی لە شیعرنووسین دەچێت و تژییە لەئەندێشە! نووسینی مێژوویی و سیاسیم خوێندووەتەوە کە کابرای نووسەری بە حیسابی خۆی مێژووی نووسیوە، کەچی دێتەسەر باسی گیای سروشتی و شککردنەوەی تەپاڵە لە لادێکانی کوردستاندا!.

ئەگەر نەزانین باسکردنی گیای سروشتی، پێوەندیی بە زانستی بایۆلۆجی و دەرمانسازی و شککردنەوەی تەپاڵەش پەیوەندیی بە زانستی کۆمەڵناسیی کوردەوارییەوە هەیە! ئەوا ئەو مێژووەشی کە دەینووسینەوە لەوەی بۆ نموونە ئەوانەی سۆڤییەتی پێشوو باشتر نابێت!. ئەگەر کاوەی ئاسنگەر بکەینە کورد و کەلێندەرەکەمان ببەینەوە بۆ ٧٠٠ی پێش زایین و باسی ٢١ تیشکەکەی ئاڵای کوردستان بکەین لە نووسینە مێژووییەکانماندا! ئەوەیشیان بەدڵنیاییەوە لەوانەی بێگانەکان باشتر و کاریگەرتر نابێت..

مێژوو دەبێت بنووسرێتەوە وەك ئەوەی کە روویداوە، ئەرکی مێژوونووس گێرانەوە و بەراووردکردنی ئەو رووداوە مێژووییانەیە، هۆکاری روودانی رووداو و هۆکاری روونەدانی رووداوە روونەداوەکان بۆ خوینەر دەربخات، ئەوەیە نووسینەوەی مێژوو!.

پ٤/ ئەو خەمساردییەی کە لە مێژووی کورددا هەبووە تا ئێستاش بەردەوامە لەوەی کە ئەو کەسانەی کە بە جۆرێك لە جۆرەکان داهێنان لە یەکێك لە بوارەکان دەکەن هەتا نەمرێت حورمەتی نازانن، لە ناو ئەو بوارەنەشدا مەسەلەی مێژوو، گەورەترین مێژوونووسی ئێمە دکتۆر کەمال مەزهەر، چونکە خۆی نەکردووەتە کاڵای سیاسی توانیویەتی کەسایەتی خۆی وەکو کەسایەتییەکی نەتەوەیی بهێڵێتەوە، هەست دەکەی غەدرێکی گەورەی لێ دەکرێت، ئەویش وەکوو خوالێخۆشبوو مامۆستا مەسعوود محەممەد تا لە ژیاندایە کەسێك حورمەتی نازانێت، با پرسیارێك لە هاوڕێ باخەوان بکەین، تۆ لەسەر ئەمە چ قسەیەکت هەیە؟

وەڵام: تا لە ژیاندایە کەسێك حورمەتی نازانێت! ئەمە لەوانەیە بەتەواوەتی وانەبێت! بەڵام ئەگەر مەبەستتان دەسەڵاتی فەرمانڕەوای کوردستانە، ئەوا بەتەواوەتی وایە. مەسعود محەمەد، زمانناس، مێژووناس، ئەدەبناس، نالی و حاجی قادرناس، کشتوکاڵناس، عەرەبیزانێکی گەورە بوو، بەداخەوە ئەوەندەی رژێمی بەعس گرنگیی بەم پیاوەدا و رێزی لێگرت، نیوئەوەندە دەسەڵاتی کوردی ئاوری لێنەدایەوە، دەکرا سوودی زۆرتر لەو چەند ساڵەی دوایی تەمەنی مامۆستای گەورە وەربگیرایە! من پێش کۆچی دواییی چەند جارێك بینیم، ئەگەرچی کەمێك تووشی نەخۆشیی فەرامۆشی ببوو، بەڵام هەر هی ئەوە بوو ببێتە گەورە راوێژکاری راوێژنەکارانی هەردوو دەسەڵاتی کوردی بە پارتیش و یەکێتیشەوە..

مامۆستا کەمالیش، بەهەمان شێوە، ئەگەر دەسەڵاتی کوردی خەمسارد نەبووایە بەرامبەر مێژوو و مێژوونووسین، دەبووایە بەرنامەی تری بۆ مامۆستا کەمال بووایە، دەبوایە تەواوی مێژووی قۆناغەکانی خوێندن بە زانکۆ و بەشی مێژووەوە لەژێر فەرمان و باڵادەستیی ئەم مامۆستایەدا بنووسرایەتەوە و سەرپەرشتیی بکردایە، نەك بەداخەوە رەوانەی لەندەنی بکەن بۆ وەرگێرانی دۆکومێنتەکانی سەبارەت بە کورد لە مۆزەخانە

و ئەرشیڤخانەکانی بەریتانیادا، ئەمە کاری مامۆستا کەمال نەبوو، ئەمە کاری هەر وەرگێڕێکی ئاسایی مێژووناس بوو، نەك کەمال مەزهەری مێژوونووس!.

پ٥/ لەسەر ئەو کتێبە مێژووییانەی کە بوونەتە سەرچاوە بۆ قۆناغی ئامادەیی و پێش ئامادەیی، جۆرێك لە نارازیبوون هەیە لەسەر ئەوەی کە پێیانوایە هەم مەسەلەکان بە ئاڵۆزی باس کراون و هەمیش مەسەلەکە کە دێتە سەر لەبەرکردن قوتابی یان خوێندکار ئەزیەت دەدات، ئایا هاوڕێ باخەوان تا چەند ئاگاداری ئەو جۆرە کتێبە مێژوویانە و چ قسەیەکیشت لەسەریان هەیە؟

وەڵام: پەروەردەی ئێمە کێشەی زۆرە، پەروەردەکەمان جگەلەوەی ئێستا بووەتە دوو شێوەزمان! هەروەها تاوەکو ئێستا لەژێر هێزکاری خراپی هەر دوو کارگێڕێتیی پارتی و یەکێتیدایە، هەرچی پارتییە دەیەوێت ڕۆڵی شۆڕشەکانی بارزان و مەلا مستەفا بخاتە ناو هەموو قۆناغەکانی خوێندنەوە، یەکێتیش دەیەوێت ڕۆڵی ئیبراهیم ئەحمەد و مەکتەب سیاسی و جەلال تاڵەبانی باڵادەست بێت! واتە کوردستان پەروەردەکەیشی کەوتووەتە نێوان دوو میرنشینەوە..

دیارە من هەموو ئەو کتێبانەم نەدیوە، بەڵام لە بەرنامەمدا هەیە ئەمجارە کە هاتمەوە بۆ وڵات هەموو کتێبی مێژووی قۆناغەکانی خوێندن کۆبکەمەوە و بزانم بەتەواوەتی چ باسن! ئەوەی بیستوومە و لێی دڵنیام ئەنفال بەو گەورەییە لە کتێبی پەروەردەی قۆناغەکانی ناوەندی و دواناوەندیدا نین.. ئەمە کارەساتە!

نووسینی مێژوو زۆر جیاوازە لە نووسینی پەروەردەی مێژوویی. مێژوو، مێژوونووس دەینووسێتەوە، بەڵام پەروەردەی مێژوویی دەبێت کەسانێکی واهی بینووسنەوە کە شارەزاییان لە پەروەردە و مێژوودا هەبێت. بەڵام زۆربەی ئەو کتێبانە لەلایەن مێژوونووسەوە نووسراون و هیچ زانیارییەکی ئەوتۆیان بەرامبەر بە پەروەردەی منداڵ و مێرمنداڵەوە نییە، هەربۆیە ئەو کتێبە مێژووییانە خویندکار ئەزیەت دەدەن!.. کتێبی مێژووییم بینیوە کە هی قۆناغێکی خوێندن بووە، ئەوەی کە نووسیوویەتی نە فڕی بەسەر مێژووەوە بووە نە پەروەردەکاریش بووە!.

هەڵبەت هەموو ئەم هۆیانە دەگەڕێنەوە بۆ خراپیی سیستمی بەڕێوەبەریی کوردستان، وەزارەتی پەروەردەش وەك وەزارەتی ڕۆشنبیری وایە، نیشانەی پرسیار زۆرن لەسەریان!

پ٦/ ئەو دابەشکارییەی کە لە عەقڵی سیاسیی حزبی ئێمەدا هەیە، کەم کەسیشمان هەیە بتوانێت تێپەڕی ئایدۆلۆژیا سیاسییەکەی خۆی بکات، تا چەند زەڕبەی لە مێژوو و نووسینەوەی مێژوو و لە کۆی ژیانی ئێستاشمانداوە؟

وەڵام: ئەو دابەشکارییە گوورزی لە هەموو شتێك داوە، هەموو شتیك بەشێوەیەکی ڕەهای تەواو. مێژووش یەکێکە لەو گوورزلێدراوانەی ئەو هەموو شتانە.. تۆ سەیری چاپکراوەکانی دەزگای ئاراسی سەربە پارتی بکە، زۆرێك لە کتێبەکانی دەربارەی مێژووی بارزانی و پارتی و پەڕینەوەی ئاوی ئاراس و هەموو ئەو شتانەیە کە پێوەندیی بە پارتی و بارزانییەوە هەیە!.. بەرامبەر ئەویش دەزگای سەردەمی سەربە یەکێتی باوەڕناکەم یەك کتێبی لەسەر پارتی و بارزانی چاپکردبێت!.

لە هەولێر شۆڕش، شۆڕشی گوڵانە، لە سلێمانی شۆڕش، شۆڕشی نوێیە! لە هەولێر گەورەترین نەبەردی پێشمەرگایەتی، شەڕی خواکورکە! لە سلێمانی داستانی قەیوان – ماوەت و دابانە! لە هەولێر بارزانی مەرجەعە، لە سلێمانی ئیبراهیم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی و بەوشێوەیە هەموویان جوودان و دابەشبوون!..

مێژوو، خەڵك دروستیدەکات و دەستەڵات بەهەڵە دەینووسێتەوە! ئەو مێژووەی دەستەڵات دەینووسێتەوە بە ئارەزووی خۆی و لە بەرژەوەندیی خۆی دەینەخشێنێت.. کێشەی ئێمە لەوەدایە لەباتی دەستەڵاتێك دووانمان هەیە! ئەگەر نەڵێم زۆرتر! مێژووش لە هەر لایەکیان بە ئارەزوو و بەرژەوەندیی ئەو لایەنە دەنووسرێتەوە! بەواتای ئەوەی خەڵك دروستیکردووە، دەستەڵات بۆی تێکدەدات..

دەستەڵاتی کوردی، هەڵەیەکی گەورە دەکات کە دەیەوێت مێژوو بنووسێتەوە، چونکە ناتوانێت لایەنگیریی تێدانەکات، ئەمە هەر تەنها تایبەت نییە بە دەستەڵاتی کوردی، بەڵکو کارێکی گشتییە بۆ هەموو دەستەڵاتەکان.. مێژوو دەبێت وازی لێبهێنرێت بۆ ئەوانەی کە سەریان لێی دەردەچێت و بەشێکن لەوانەی کە دروستییانکردووە، نەك ئەوانەی کە تێکیدەدەن!.

پ٧/ تۆ یەکێکی لەو کەسانەی کە بە ڕۆحییەتێکی نەتەوەیی بیر دەکەیتەوە و زۆر سەرسەختانە ڕەخنە لە یەکێتی و پارتی دەگریت وەك دوو حزب کە حوکمڕانی هەرێمی کوردستان دەکەن لە ماوەی بیست ساڵی ڕابردوودا، ئایا ئەو ڕەخنەیە تا چەند پەیوەستە بەوەی کە تۆ دووربینانەتر سەیری مەسەلەکان دەکەیت و پێتوایە هەر حوکمڕانییەکی خراپ دواجار ئایندەیەکی خراپ بۆ ئەو میللەتە بەرهەم دەهێنێت؟

وەڵام: دیارە من و زۆریتری وەك من لە پارتی و یەکێتی دووربینتر بووین، کاتی خۆی زۆرمانگووت و نووسینەکانیشمان ئەو گەواهییە دەدەن.. وتمان ئەگەر واهی وڵات بەڕێوەبەرن ئەوا ئایندەیەکی خراپ بۆ ئەو میللەتە بەرهەم دێنن! ئێستاش زۆرێك لە بەرایی ئەو ئایندە خراپە بەدەرکەوتووە و زۆر بەداخم بۆی!.

ڕەخنەی سەرسەختی من لە سنووری ئەدەبی نووسیندا هەر بەردەوامدەبێت، تاوەکو ئەم ئێستا خراپە و ئایندە خراپترەمان چاکتردەبێت.. پێشتر لە یەکێك لە نووسینەکانمدا باسی بێگوێیی دەستەڵاتی کوردیم کردووە! ئەگەر گوێیان لە هەزاران کەسی دڵسۆز بگرتایە، دەستەڵات و جەماوەر سەنگەری بەرد و گوللەیان لەیەکدی نەدەگرت و ڕووداوەکانی ئەم دواییە و هی تریش کە بەڕێوەن، ڕوویاننەدەدا! بەڵام خەمی گەورەی من نەتەوەکەمە، ئەوە کە یەکەمین و دواهەمین زیانی بێگوێیی دەستەڵاتی بەردەکەوێت!.

ڕاست نییە پارتی و یەکێتی بە دوژمن بزانیین و تائێستا من بە دوو پێکهاتەی گرنگی باشووری کوردستانیان دەزانم.. کە من سەرسەختانە ڕەخنەم لێیانگرتبێت، تەنها بۆ پاراستنی ئەو دەستکەوتانەیە کە ئێمە بەدەستمانهێناون و ئەوان خەریکن لەدەستی دەدەن و هیچی تر!.

پ٨/ یەکێك لەو بوارە تازانەی کە زمانی کوردی خەریکە گەشەی تێدا دەکات، مەسەلەی کۆمپیوتەر و ئینتەرنێتە، لەمڕووەشەوە ناکرێت ڕۆڵی بەڕێز هاوڕێ باخەوان لەبەرچاو نەگیرێت، با پرسیارێکی سادە بکەین، ئایا بە ڕاستی ئەوەی تا ئێستا لە کۆمپیوتەر و لە ئینتەرنێت بە زمانی کوردی کراوە و دەکرێت تا چەند شایستەی ئەوەیە کە گەنجێکی کورد لە پارچەکانی دیکەی کوردستان دڵی پێی خۆش بێت؟

وەڵام: سوپاستان دەکەم کە لەو ڕووەوە ڕۆڵی من لەبەرچاو دەگرن!

لەڕاستیدا دڵپێخۆشبوونەکە گشتگر نییە، ئەویش دەگەڕێتەوە بۆ نەبوونی زمانی یەکگرتووی کوردی، کە دەبووایە ئێمە ئێستا پاش بیست ساڵ فەرمانڕەوایی کوردی، بمانبووایە!.. نەبوونی زمانی یەکگرتووی کوردی کێشەکانی ئاڵۆزتر کردووە، کورد بە چەند شێوەزمان و چەند ڕێنووسێك دەنووسێت.. هەربۆیە لێکتێگەیشتنیش ئاسان نابێت و ناشتوانین وەك پێویست بچینە ناو زانستی دیجیتاڵەوە. بۆ نموونە ئەگەر داوا لە کۆمپانیایەکی وەك مایکرۆسۆفت بکەین ویندۆزمان بۆ بکات بە کوردی! پێی بڵێین بۆ کام شێوەزمان و بە کام ڕێنووس! لەوەوە پروانە هەموو لایەنەکانی تری زانستی ئای تی بەگشتی!.

بەڵام لە لایەکی ترەوە بوونی ئنتەرنێت هۆکارێکی گرنگە بۆ زانین و ناسینی پارچەکانی کوردستان بەیەکتری، من زانیاریی زۆرم بەهۆیەوە دەستکەوتووە و لەو ڕووەوە زۆر خۆم بە قەرزاری ئنتەرنێت دەزانم..

پ٩/ تۆ یەکێك بووی لە کەسە یەکەمینەکان کە خەمخۆرییەکی گەورەت نواند لە مەسەلەی داخلکردنی زمانی کوردی بۆ ئینتەرنێت، ئایا ئەم هەوڵە تاکە کەسییەی هاوڕێ باخەوان، دیسان زادەی خەونبینینی گەشەسەندنی پێشکەوتنی زمانێکی جوانی پاراوی کوردی بوو، یان ئەوە باخەوانی هاندا کە ئیتر زمانی کوردیش نابێت لەبیر ببرێتەوە و دەبێت بە قەدەر خۆی خزمەتی بکرێت؟

وەڵام: لە ڕاستیدا ئەمە چیرۆکی خۆی هەیە! ساڵی ١٩٩٤ ویستم نامیلکەیەك لەسەر ڕاپەڕینەکەی بەهاری ١٩٩١ی باشووری کوردستان چاپ بکەم، ناوەڕۆکی ئەو نامیلکەیە کۆڕێکم بوو کە لە هەمان ساڵدا لە ڕواندز گرتم.. کێشەی چاپم هەبوو و لە هۆڵندا نەمزانی چۆن چاپ و بڵاوی بکەمەوە.. پاشان تایپرایتەرێکی فارسیم لە کاك (بەختیاری شەمەیی)یەوە وەرگرت و کەوتمە تایپی کتێبەکە! ئەگەرچی پێشتر کەمێك کارم بە تایپرایتەر کردبوو، بەڵام کارێکی تابڵێی ناخۆش بوو، بەتایبەتی کە دەبووایە دێرەکان درێژیان وەکو یەك بووایە تاوەکو لای چەپیشی ڕێك دەربچووایە.. هەر لەو ساڵەدا بڕیارمدا کۆمپیوتەرێك بکڕم و کاروباری تایپی نووسینەکانمی پێبکەم.. هاوسەرەکەشم خوێندنەکەی لەسەر کۆمپیوتەر و ئای تی بوو، پاش ئەوەی کۆمپیوتەرێکمان لە ساڵی ١٩٩٥دا کڕی، چەند کۆرسێکم هەر لەو ساڵەدا بینی و زۆرباش کۆرسەکانم

تەواوکرد، ئیدی لەو کاتەوە کەوتمە دنیای کۆمپیوتەر و سفر و یەکەوە! ساڵی دووایی لە پەیمانگای نێتوێرکینگ لە شاری لاهای وەرگیرام و ئەویشم تەواوکرد.. ساڵانێکی زۆر کاری بەرنامەوانیی ئنتەرنێت و بەرنامەی ویندۆزم بەچەندین زمانی بەرنامەوانیی جیاواز لە چەندین کۆمپانیا کردووە، ئێستا پاش ئەو هەموو ساڵە لەوانەیە دەیان کۆرس و راهێنانم بینیبێت و لەوکاتەوە بژێویی خۆمان لەسەر ئەو لایەنەیە و هەرگیز هەست ناکەم کە من کەسێم کاتی خۆی یاسام خوێندبێت و مافناس بم!. تاوەکو ئێستا کە بوومەتە ئای تی مەنیجەر لای نەتەوە یەکگرتووەکان و تەواوی داتابەیسەکانی دادگای یۆگۆسلاڤیا من بەرپرسیاریانم و بەڕێوەیاندەبەم..

من هەر لە بەراییی دەرکەوتنی ئنتەرنێتەوە، بەگەڵی کەوتم و زۆر بە گرنگم دەزانی.. سەرەتا زمانی کوردی زۆر کەم بەکاردەهێنرا.. بەڵام پاشان وردە وردە زۆر بوو و منیش یەکێکم لەو سەربازە ونانەی کە کارم بۆ ئەوە کردووە و تاوەکو ئێستاش هەر بەردەوامم..

پ١٠/ با پرسیارێکی جەوهەریی بکەین لەسەر باخەوان دۆت کۆم، ئێمە هەر رۆژێك سەیری سایتەکەی بەڕێزتان دەکەین، مێژووی رۆژێکمان بە تەواوەتی لە پێش زایینەوە هەتا ئێستا دەداتێ، ئایا ئەمە تا چەند خوێنەر بۆ ئەوە رادەکێشێتەوە کە خوێنەر زاکیرەیەکی بەهێزی هەبێت بۆ گەڕانەوە بۆ رووداوەکان، ئایا ئەو هەوڵەی تۆش لەسەر ئەو بنەمایە بەرهەم هات؟

وەڵام: ساڵی ١٩٩٨ کە لە کۆمپانیای (ماگناشۆپ ئنتەرناشیۆناڵ بی ڤی)ی هۆڵەندی کارم دەکرد، بەڕێوەبەری کۆمپانیاکە وەك دەستخۆشانەیەك بۆ چەند ماڵپەڕێکی عەرەبی کە بۆ کۆمپانیاکە دروستم کردبوو، پێی گووتم کە دەتوانم لەسەر بودجەی کۆمپانیا دۆماینێکی تایبەت بەخۆم و هۆستینگی بێسنوورم هەبێت، دیارە ئەوکاتە ئەوانە زۆر گران بوون!، منیش لەو کاتەوە بوومە خاوەنی باخەوان دۆت کۆم. ئەو ماڵپەڕە یەکێکە لە دۆماینە بەراییەکانی مێژووی ئنتەرنێتی کوردی.. هیچ کاتێك ئەو دۆماینەم بۆ مەبەستی بازرگانی بەکارنەهێناوە، هەرچی نووسینی من هەیە لە کتێب و وتار و دیمانە لەسەر ئەو ماڵپەڕەن.. زۆرجاریش کتێبی نووسەرانی تر کە هۆستینگیان نەبووە دامناوە تاوەکو خەڵکی بیانبینێت..

ساڵی ١٩٩٩، پێش چاپ و بڵاوبوونەوەی پەڕتووکی هاورێنامە لەلایەن دەزگای سەردەمەوە، تەواوی داتابەیسی هاورێنامەم خستە سەر باخەوان دۆت کۆم و ماشێنێکی گەڕانم پێیەوە گرێدا تاوەکو خوێنەران لە داتابەیسەکەدا بگەڕێن و زانیاریی تێدا بدۆزنەوە! لەوانەیە ئەوە کۆنترین یان یەکەمینەکانی سێرچ مەشینی کوردی بێت لەسەر ئنتەرنێت! دیارە دڵنیا نیم لەوە..

پاشان وایلێهات کە رۆژانە میوانانی دۆماینەکە رووداوەکانی رۆژیان بە ئۆتۆماتیکی دەستبکەوێت.. هەمان رووداوەکانی رۆژ کە ساڵانێکە تەلەڤزیۆنە کوردییەکان سوودی لێدەبینن و هەندێکیان تەنانەت کۆماکانی منیش بڵاودەکەنەوە، بەبێ ئەوەی رۆژێك لە رۆژان باسی سەرچاوەی هاورێنامەیان کردبێت! ئێستا بووەتە (ئاڕ ئێس ئێس فید) و هەر ماڵپەڕێکی کوردی دەتوانێت ناوکێشی بکات لە ماڵپەڕەکەی خۆیەوە و رووداوەکانی رۆژ پیشانی میوانانی بدات..

خۆشبەختانە زۆر کەس سوودی لە رووداوەکانی رۆژ وەرگرتووە و زۆرێك ئیمێڵ و دەستخۆشانەم بەدرێژایی ساڵانی رابردوو پێگەیشتووە کە دەتوانم بڵێم سەدان و بگرە زۆرتریشە و هەموویم لای خۆم پاراستوون..

پ١١/ سایتی کوردیپێدیا سەرچاوەیەکی دەوڵەمەندە بۆ کۆکردنەوەی زانیاریی لەسەر تەواوی کەس و رێکخراوو ناوچەکان، ئەوەیان زادەی چی بوو؟

وەڵام: من لە ساڵی ٢٠٠٥ەوە لە فراوانترکردنی هاورێنامە وەستام، ئەویش زۆرتر بەهۆی هۆکاری چاپنەکردنەوەیەوە بوو! پرۆژەی کوردیپێدیا دەمێك بوو لە بەرنامەمدا بوو، بەتایبەتی کە کۆمەڵێك سەرچاوەی باشم بۆی هەبوو، لەوانە: هاورێنامە و داتابەیسی ناونامە و ئەو ئەرشیفە دیجیتاڵەی کە ساڵانی رابردوو کۆمکردبووەوە. کوردیپێدیا لەسەر ئەو سەرچاوانە وەك (داتاوێر هاوس)ێك دروستبوو، شارەزاییی چەند ساڵەشم لە بەرنامەوانی و داتابەیس دیزایینیدا زۆر یارمەتیدەرم بوو و ئەو کوردیپێدیایەی لێپێکهات کە ناوم ناوە (پرزانیاریترین سەرچاوەی کوردی!)..

کوردیپێدیا، پرۆژەیەکە بۆ کۆکردنەوەی هەر زانیارییەکی پەیوەست بە کوردستان و کورد و بەهیوایە لە پاشەڕۆژدا زۆر پرزانیاریتر بێت و بەهۆیەوە بەئاسانی بزانرێت: کێ، کێیە؟! و کوێ، کوێیە؟! و چی، چییە؟...! کوردیپێدیا وشەیەکی لێکدراوە و لە کوردی و پێدیا پێکهاتووە. وشەی پێدیا، وشەی دووەمی وشەی لێکدراوی

گریکیی ئەنسیکلۆپێدیایە (enkyklia paideia) کە بەواتای ناسین یان زانینی یاخود زانیاریی گشتی دێت. وشەی کوردیپێدیاش لەوەوە داتاشراوە و دەکرێت واتای کوردناسی، کوردیناسی یان کوردزانین یاخود زانیاریی کوردی بدات. دڵنیا نیم، بەڵام لەوانەیە وشەی پەیی کوردی یان پەیپێبردن هەر هەمان رەگوریشەی پیدیا بێت!.

بەکورتی کوردیپێدیا، هەوڵێکی (پرۆفیشناڵ)انەیە بۆ کۆکردنەوەی و خستنەڕووی زانیاریی پەیوەست بە کوردستان و کوردەوە..

دەمێکە بەنیازی نووسینێکم لەسەر زانیاری و چۆنێتیی زانیاری وەدەستخستن و تایبەتمەندییەکانی، بەڵام ماوەیەکە لە نووسیندا زۆر تەمبەڵ بووم و هیوادارم لە پاشەڕۆژدا ئەمە بۆ بکرێت..

پرۆژەکە خۆشبەختانە زۆر بەخێرهاتنی لێکراوە و خەڵکانێکی زۆر سەردانی دەکەن و زانیاریی لێوەردەگرن و راپۆرتی لێوە دادەبەزێنن. خەڵکانێکی زۆریش یارمەتی بۆ کوردیپیدیا دەنێرن بەناردنی بابەت و وێنە و راستکردنەوەی زانیاریی ناتەواو، کە ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی کە کوردیپێدیا ئینتەرئەکتیڤانە لەگەڵ سەردەرەکانیدا کاربکات.. هیواشم فراوانبوونی زۆرتریەتی و دەکرێت بگووترێت لەم کاتەدا داتابەیسەکەی، دوای داتابەیسی دەزگاکانی زانیاری و پاراستن، گەورەترین داتابەیسی کوردییە.. ئێستا کوردیپیدیا خاوەنی دەیان هەزاران بابەت و هەزاران وێنەیە.. ئامانجیشی ئەوەیە ژمارەی بابەتەکانی بگەیەنێتە یەك ملیۆن بابەت! تاوەکو هەرکەسێك بیەوێت بەدوای هەر شتێکدا بگەڕێت، نائومێد نەبێت و زانیاریی پێویستی لەسەر بابەتی داواکراو دەستبکەوێت..

بەرنامەی کاری زۆرترم بۆ کوردیپێدیا هەیە، بەوەی بەشێوەزاری بادینی و کرمانجیی پیتی لاتینیش کاربکات و بەنیازیشم وەك رێکخراوێکی لێبکەم و ببێتە ناوەندیکی پرواپێکراوی زانیاریوەدەستخستنی کوردەواری..

پ١٢/ هەست دەکەی بۆ چەند ساڵی داهاتوو، زمانی شیرینی کوردی هێندە دەبێتە واقیع و دێتە رێزی یەکێك لەو زمانە جیهانییانەی کە بۆ هەر بوارێك بتەوێت تۆ پرسیاری لێ بکەیت، واتە پرسیار لە گوگڵ بکەیت یان لە هەر سێرچێکی دیکە بکەیت، زانیاریی پێویستت دەست بکەوێت؟

وەڵام: دەتوانم بڵێم لە پێنج ساڵی رابردوودا گۆرانکاریی باش لە بواری زانیاریی تەکنەلۆجیدا هاتووەتە کایەوە، ئەو گۆرانکارییانەش کورد و زمانەکەیی گرتووەتەوە. بەڵام ئەوەی پەیوەست بە کوردەوەیە وەك پێویست نییە و ئێمە هێشتا زۆرمان ماوە. کێشەکانمان زۆرن! رێنووسی یەکگرتوو و زمانی یەکگرتوو یەکێکن لە شاکێشەکان و دەبووایە لە بیست ساڵی رابردوودا حکومەتی باشووری کوردستان هەنگاوی زۆر گەورەی بنایە، بەڵام هیچی نەکردووە! ئەو کێشەیە دەبێت دامەزراو و سیستم چاری بکات و لە توانای یەك کەس و سەد کەسدا نییە!..

گووگڵ و هەر سێرچ ئەنجنێکی دی، هەرچی لە داتابەیسەکەیدا تۆمارکرابێت، هەر ئەوەت دەداتێ و هیچی تر، ئیدی ئەگەر سۆرانی و پیتی ئارامی یان بادینی و پیتی ئارامی یان لاتینی بێت، هەر ئەوەت پیشاندەدات!.. بەڵام ئایا زانیاریی پێویستت دەستبکەوێت، ئەوەیان دەکەوێتەوە سەرخۆمان کە تاچ رادەیەك زانیاری و دۆکومێنتمان لەسەر نێت هەیە! نەك سێرچ ماشینەکان!..

پ١٣/ با بگەڕێینەوە بۆ ناوەندی مەعریفیەکان و زانکۆ و هەروەها خوێندنی باڵا لە کوردستان کە لەمەدا کەمتەرخەمییەکی زۆر گەورە هەیە، تەنانەت زانکۆ و پەیمانگاکانی ئێمە سایتێکی پێشکەوتوویان بۆ دامەزراوەکانی خۆیشیان نییە، ئایا ئەم کەمتەرخەمییە لە خزمەتکردن بە زمانی کوردی و خزمەتکردن بە زانیاری و داتا بە زمانی کوردی، خەتای کێیە، ئایا ئەمەش دیسان خەتای کۆی سیستمی سیاسیی وڵاتە، یان خەتایەکە خەتای تاکە کەسە، چونکە جۆرێك لە ئیمکانیەت هەیە کە ئەوان بتوانن سایتێکی پێشکەوتوو پێشکەش بکەن و بە زمانی کوردی دەیان زانیاریی لەسەر بواری پزیشکی، بازرگانی، ئابووری، رۆژنامەوانی ....هتد، پێشکەش بکەن؟

وەڵام: ئەگەر ئەوانەی کە لە باشووری کوردستان لەم سەردەمی تەکنەلۆجیای زانیارییەدا سایتێکی پێشکەوتوویان بۆ دامەزراوەکانی خۆیان نەبێت، ئیتر چۆن من پێیان بڵێم ناوەندی مەعریفی و زانکۆ و خوێندنی باڵا!..

ئەوانە خەتای تاکەکەس نییە، من بەردێك لە ئاسمانی باشووری کوردستان بکەوێتە خوارەوە و بیدات بەسەری خودی دەستەڵاتیشدا! هەر خەتای دەستەڵات خۆی دەگرم، ئەوانە دەبێت سیستمی فەرمانڕەوایی بیکەن و کاری تاکەکەس نییە، تاکەکەس ڕۆڵی لەو پرۆژە گەورانەدا یەکەم جێبەجێکەر و بەرەوپێشبەری پلانەکەیە، دووەمیش کە گرنگترینیانە، سوودمەندبوونە لەو پلانە..

ئەوەی من تێی گەییشتبێتم دەستەڵاتی کوردی ئەوەی خەمی نەبێت و ئەوەی بیری لێنەکاتەوە زمانی کوردییە، ئەمە کارێکە من ناتوانم تێبیگەم بۆ و لەبەرچی؟! تکایە هەر کەسێك ئەوە دەزانێت، ئەوا زۆر سوپاسی دەکەم ئەگەر منیش تێبگەیەنیت بۆ؟!.

ماڵپەڕی وەزارەتی ڕۆشنبیری بکەرەوە، ڕێنووس و دەستەواژەی وا ئەنتیکەی تێدایە شاخت لێدەڕوێنێت! لە دۆکومێنتە فەرمییەکانی حکومەتدا هەریەکە و بەئارەزووی خۆی ڕێنووس و زمان دادەڕێژێت.. تکایە ئەو ئەرکە بکێشن و سەیرێکی ئەو سەدان هەڵە ڕێنووسی و زمانەوانییانە بکەن کە من لە ڕەشنووسی دەستووری هەرێمی کوردستانم گرتووە و لەسەر باخەوان دۆت کۆم ئامادەیە و ئیدی خۆتان ئازادن لەوەی پێی پێدەکەنن یان بۆ زمان و ڕێزمانی دەستووری هەرێمی کوردستان دەگریێن!..

ئێستاش پاش بیست ساڵ، لە دۆکومێنتە فەرمییەکاندا یەکێك دەنووسێت، دەبێت! ئەوی دی دەنووسیت ئەبێ! نەخێر یەکێکی تر ئەبێتی پێ ڕاستترە! یەکێکی تر دەنووسێت ئەبێتن! یان دەبێتن یان و نازانم چیی تر! ئەمە کارەساتە، کارەسات! و نازانم ئەو دۆکتۆراگەل و زمانەوانگەلانەی زانکۆکانمان چ دەکەن و کاریان چییە!..

پ١٤/ ئەگەر هەوڵی تاکە کەسی خەڵکانی وەکوو ئێوە نەبوایە، چونکە هەرچی تا ئێستا کراوە و کۆی شتەکان تاکە کەسین، تا چەند کورد زەرەری لەوە دەبینی کە بەزمانی شیرینی خۆی، کەمترین زانیاریی لە سێرچەکانی ئینتەرنێت بەدەستکەوتبایە؟

وەڵام: ئێمەمانان، هەرچییەکمان کردبێت بە بەرنامەیەکی تەواوەوە نەبووە، هەربۆیە کارەکانمان کەموکوریی زۆری تێدایە! بەڵام بەوەشەوە هەر توانیومانە بەردێك بخەینە سەر دیواری دیجیتاڵی کوردستان و کورد!.

دیسان دەگەڕێمەوە بۆ دەستەڵات! کاری دامەزراوەکانی دەستەڵاتە پیتی دیجیتاڵی کوردی دروستبکات، نەك ئەم کەس و ئەو کەس!.. کاری دامەزراوەکانی دەستەڵاتە کە ماڵپەڕە کۆمەڵایەتییەکان و بەرنامە بەربڵاوەکان بکاتە کوردی نەك من و تۆ!..

هەڵبەت ئەگەر من و تۆ و ئەو، بە خۆڕسکانە و خۆبەخشانە کارمان لەو بوارەدا نەکردایە و بەهیوای دامەزراوە کوردییەکان بووینایە! ئێستا شتێکی ئەوتۆ نەدەبوو پێی بگووترێت زمانی کوردی لە جیهانی سفر و یەکدا!.

حکومەتی بەعس بەو هەموو خوێن و تاوانەوە، چونکە دامەزراوەی هەبوو، هەر زوو پیتە کوردییەکانی کردە ناو بەرنامەیەکی (دۆس)ەوە و پێش سەرهەڵدانی ویندۆز دەتتوانی بەکاریبهێنیت و تێکستی کوردیی بەسەروبۆرەوە پێبنووسیت!..

پ١٥/ با بچینە بوارێکی دیکە ئەویش بواری میدیاکانە، میدیاکان بە چاك و بە خراپیانەوە سەرچاوەیەکی دەوڵەمەندن بۆ دونیای ئینتەرنێت و کۆمپیوتەر، ئێستا قسەمان لەسەر ئەوە نییە بە ڕۆژ و بە خولەك چییان کردووە یان نا؟ بەڵکوو قسەمان لەسەر ئەوەیە ئەگەر بەرێزتان لەسەر ئاستە گشتییەکە بینین، ئایا ئەمە خزمەتێکە بۆ بەرەوپێشچوونی ڕۆژنامەگەری ئەلیکترۆنی کە وشەی جوان لەسەر کورد هەبێت لە ئینتەرنێتدا، یان بە پێچەوانەوە ئەوان هێندە فرە زار و هێندە بێ ڕێنووسن کە ئەوانەش لە ڕوویێکەوە جۆرێکن لە زەڕبەدان لە زمانی کوردی؟

وەڵام: میدیاکان، بەگشتی کاری زۆریان کردووە لەسەر ئنتەرنێت.. ئەوانە توانیویانە ملیۆنان لاپەڕەی کوردی بخەنە بەردەم خوێنەری کوردی لەسەر ئنتەرنێت و لەو ڕووەوە کارێکی گەلێك باشە، بەڵام دیارە لایەنی خراپیشی زۆرە! خراپی ڕێنووس، ڕێزمان و نەبوونی زمانی یەکگرتووی کوردی بووەتە هۆی ئەوەی کە زۆر لە نرخی هەوڵی ئەو میدیایانە بهێنێتە خوارەوە.. ئەگەر لەمەدا قوڵببینەوە، ئەوا هەر دەبێت بگەڕێینەوە بۆ سەر بێ بەرنامەیی دەستەڵاتی کوردی کە نەیتوانیوە ئەو میدیایانە ئاراستە بکات تاوەکو بەشێوازێکی باشتر و ڕێنووسێکی پوخت کارەکانیان بخەنە بەردەستی خوێنەرانیان!..

دەستەڵات تاوەکو ئێستا نەیتوانیوە تەنانەت کتێبێکی ناوی منداڵان بکاتە یاسا و لە فەرمانگەی ناونووسکردنی منداڵانی تازەلەدایکبوو دابینێت و بیکاتە پێوەر، ئیدی وادیارە ئێمە داوای شتی زۆر گەورەی لێدەکەین!..

پ١٦/ بەوپێیەی کە کورد زمانی ستانداردنی نییە وەك عەرەب کە قورئانی کردووەتە زمانی ستانداردی خۆی، تا چەند زەرەر لەوە دەبینن کە بۆ ئایندەیەکی دوور ئەگەر زمانی ستانداردنی کوردی دروست بوو و بەلایەکدا شکایەوە جا بۆ نموونە سۆرانی بێت یان کرمانجی، تا چەند ئەو زانیارییانە دەفەوتێن ئەوەی کە ئێستا هەیە؟

وەڵام: هەڵبەت هێزکاری خراپی دەبێت، بەڵام بەو شێوەیەش نییە، ئێستا تەکنەلۆجیای زانیاری ئەوەندە پێشکەوتووە کە زۆر بەئاسانی لە چەندین زمانەوە بۆ چەندین زمانی تر دۆکومێنتی بۆ وەردەگێریت و بە کوالیتیی زۆر باشیشەوە، زمانی چینی و عەرەبی فرپان بەسەر یەکترەوە نییە و دەتوانیت لای زۆرێك لە ماڵپەڕ و ماشێنی گەڕانەکان دۆکومێنتی بۆ - یان لێوەربگێریت! کە ئەوە بەئاسانی بلوێت! ئیدی بۆچی لە شێوەزارێکەوە بۆ شێوەزارێکی تر نەلوێت! بەڕای من زۆر ئاسانترە و کوالیتیی وەرگێرانەکەشی زۆر لە دوو زمانی جیاواز باشترە..

من ماوەی ساڵێك لە دادگای لاهای، لە پرۆژەیەکی لەو جۆرەدا کارم کردووە بۆ وەرگێرانی زمانەکانی یۆگۆسلاڤیای پێشوو بۆ زمانی ئینگلیزی و بەپێچەوانەشەوە! کارێکە دەکرێت لەنێوان شێوەزمانەکانی کوردیدا بەئاسانی بچێتەسەر و بەرنامەیەك دروستبکرێت دۆکومێنت لەنێوان شێوەزمانەکاندا وەربگێرێت!..

تورکەکان کاتی مستەفا کەمال کە رێنووسەکەیان لە ئارامییەوە کردە لاتینی، شتیان فەوتا! بەڵام زۆرینەی ئەدەب و نووسراوە گرنگەکانی خۆشیان کردە سەر رێنووسی لاتینی..

من پێم وایە هەندێك شتمان بفەوتێت باشترە لەوەی کە زمانەکەمان بەبێ ستانداردی بمێنێتەوە.. دووبارە ئەوەشیان کاری دامەزراوەکانی حکومەتە کە هەموو ئەو ئەدەبیاتانە وەربگێرێتە سەر زمانی ستانداردی کوردی لە پاشەڕۆژدا..

دروستبوونی زمانی ستاندارد، ئەوە ناگەیەنێت کە شێوەزمانەکانی تر دەفەوتێن! ئەگەر زمانی ستانداردی ئێمە ببێتە کرمانجی و پیتی لاتینی کە ئەمە بەهێزترین گریمانەکانە، ئەوا شیعری (تەبعی شەکرباری من کوردی ئەگەر ئینشا دەکا)ی نالی چۆن دەفەوتێت! هەرگیز نافەوتێت!.. تێکستێك نەمر بێت، هەر بە نەمری دەمێنێتەوە، ئیدی بەهەر زمانێك و بەهەر شێوەزمانێك نووسرابێت!..

پ١٧/ یەکێك لەو ئیشکالانەی کە تا ئێستا لە سایتی ئەلیکترۆنیدا کەمە ئەوەی زۆربەی ئەو بیرمەند و کەڵەپیاوانەی کە داهێنان و خزمەتێکی زۆریان بە زمان و ئەدەب و فەرهەنگی کوردی و مێژوو گەیاندووە، تا ئێستا سایتێکیان لە ئینتەرنێتدا بۆ دروست نەکراوە، بۆ نموونە بۆ مەسعوود محەممەد دروست کراوە بەڵام کەمترین شتی مەسعوود محەممەد خۆی تێدایە، ئەوە تا چەند جۆرێکە لەکەمتەرخەمی، بە ڕاستیش دەبوایە دەزگا چاپەمەنییەکانی ئێمە و دەزگا فەرهەنگییەکان ئەو پارە زەبەلاحەی لەو وڵاتە بۆ راگەیاندن و شتی دیکە سەرف دەکرێت، تا چەند دەبوایە کارێکی لەو بابەتەیان کردبوایە؟

وەڵام: حەزم نەکرد جارێکی بێمەوە سەر قەوانی سواوی دەستەڵات و هەڵەکانی، ئەوەشیان پەیوەندیی بەپلانی بێپلانی وەزارەتی بۆ نموونە رۆشنبیرییەوە هەیە! ئەگینا کاری ئەو تاکەکەسانە نییە کە ماڵپەڕ بۆ مەسعود محەمەد یان بۆ مەلا شکور و کێی تر دروستبکەن..

دامەزراوێکی حکومی دەبێت کەسانێك لە مێژوو و ئەدەبی ئێمە دیاریبکات کە کارەکانیان کۆبکاتەوە و دیجیتەڵایزیان بکات و ماڵپەڕیان بۆ دروستبکات بە هەردوو زمانی کوردی و ئینگلیزی.. نەك تاکەکەسانێك کە نەتوانن و توانای مادی و کاتی ئەوەیان نەبێت کە هەموو ئەو کارانە کۆبکەنەوە..

دیارە ئەوەش پێوەندیی بە هاوکێشە زانستییەکەوە هەیە، بۆشایی پردەبێتەوە ئیدی بەهەر شتێك بێت.. باش، خراپ، خراپتر یان خراپترین.. کە کاری باش و پلان نەبوو! کاری ناباش و بێپلانی جێی دەگرێتەوە..

لەڕاستیدا وەڵامی پرسیارەکان زۆرتر هەڵدەگرن و ئەگەر بەدڵی خۆم وەڵامیانم بدایەتەوە، کتێبێکی دەکردا! نەمویست درێژدادڕ بم و کاتی بەهاداری خوێنەری زۆرتر پێوە بکوژم! بۆیە لە کورتی دەیبڕمەوە و سوپاسی ئێوە دەکەم بۆ پرسیارەکانتان و سوپاسی زۆریشم بۆ خوێنەرانم بۆ ئەو کاتەی تەرخانی دەکەن بۆ خوێندنەوەی وەڵامەکان..

هاوڕێ باخەوان

لاهای – هۆڵندا

ناوەڕاستی ئاپریلی ٢٠١١

ئەم دیمانەیە بەسێ بەش لە ژمارەکانی ٦١، ٦٢ و ٦٤ی رۆژنامەی رووبەری داهێناندا بڵاوبووەتەوە.